

BILANCA ZA LETO 1954

Delavskemu svetu in upravnemu odboru je bila 21. marca predložena bilanca ali zaključni račun za poslovanje v lanskem letu. Delavski svet je bilanco sprejel in potrdil ter izrekel pohvalo računovodskemu osebju našega podjetja, ki je bilanco izdelalo.

Precej detajlov o našem poslovanju v preteklem letu smo objavili že v naši prvi številki. Bilančni račun pa je prinesel točni obračun poslovanja s številkami in rezultati. Rezultati lanskega leta so dobri. Celo boljši kot smo pričakovali. Evo končni rezultat:

Izdelkov smo napravili in prodali za 449.540.782 din ali okroglo za 450 milijonov dinarjev. Dobička smo v preteklem letu imeli 101.986.739 din ali okroglo 102 milijona dinarjev!

Delavski svet je sklenil, da zaradi dobrih uspehov podeli vsem članom kolektiva 50% plačo kot nagrado za lanskoletno uspešno delo. Ker smo že v teku lanskega leta in ob koncu leta izplačevali dobiček, je vsak član našega kolektiva prejel skupno 130% plačo, ali kot pravimo, trinajsto plačo in še 30%. Ker se nekateri skeptiki smejejo, češ da ne gre na bolje, naj za primer navedemo, da je naš delavec prejel v letu 1953 povprečno 800 din nagrade ali dobička v celem letu, medtem ko smo prejeli za lansko leto povprečno na delavca že 9.100 din nagrade oziroma dobička.

Vsi vemo, da smo v letu 1953 napravili izdelkov za 155 milijonov dinarjev, v lanskem pa za 450 milijonov, kar nam pove, da smo dvignili našo proizvodnjo za skoro 140%.

Dvig proizvodnje se kaže tudi v sledeči primerjavi:

V letu 1953 je prišlo na enega delavca 454.148 din proizvodnje, v lanskem letu pa že 797.770 din! Res je tudi ta proizvodnja proti nekaterim drugim, že desetletja delujočim tovarnam, nizka, saj bi morala biti v dobri tovarni 1 milijon na osebo. Vendar moramo upoštevati, da smo celo lansko leto delali brez nekaterih osnovnih strojev, ki prištedijo mnogo delovne sile in ki jih druga podjetja imajo! Porast proizvodnje na osebo je znesel 75% več kot leta 1953. To je dokaz, da se je tudi v organizaciji dela spremenilo na bolje, da se je izboljšala delovna disciplina in da so se delavci dela v večji meri priučili.

Ko so se sprejemali tarifni pravilniki, se je mnogo govorilo o delovnem procesu in normah v posameznih podjetjih. Zdi se nam, da je bilo včasih malo napihnjeno z namenom, doseči boljši pro-

cent plač. Mi sami se imamo še za slab kolektiv v pogledu delovnega procesa, vendar se nam zdi, da je naš napredek precej močan in soliden, kar nam potrjuje lanskoletna bilanca, ki je le ogledalo dela enega leta nazaj. Če bomo napredovali v istem tempu in z isto voljo, bomo tudi v letošnjem letu dosegli lepe uspehe!

Izboljšanje v letošnjem letu bomo dosegli s sledečimi rečmi oz. nalogami, katere je tudi na tem zasedanju potrdil in sprejel delavski svet enoglasno:

1. Zmanjšati okvare strojev ter procent škarta strojnih izdelkov, ki se pojavljajo v večjem številu zaradi nepazljivosti strojnih delavcev. Ugotovljeno je, da je strojni oddelek srce naše tovarne ter da so od zadostnih in dobrih strojnih izdelkov odvisne norme in plače ostalih oddelkov. Zaradi tega lahko smatramo delavca, ki dela v naši tovarni na strojih, za osnovni element naše proizvodnje. Naši strojni delavci so bili v primeru z ostalimi delavci doslej preslabo plačani. Treba jim je popraviti plače! Po drugi strani je delavski svet za vse strojne delavce razpisal nagrade - premije, ki jih bodo poleg svoje plače prejeli, če bodo delali dobro.

2. Uvesti delo po akordih tam, kjer se to da. V naši tovarni bi se po oceni strokovnjakov dalo akordirati kakih 85% vsega dela. Lansko leto je delalo po normah le 18% od vsega zaposlenega delavstva. Na ta način moramo doseči zvišanje proizvodnje z istim, oziroma manjšim številom delavstva. Nikakor ne more biti, da bi zaradi tega, ker je delovni učinek na posameznih delovnih mestih slab, oziroma slabši kot v drugih podjetjih, nastavljali kar naprej nove delavce. Pri tem ne bi imeli nobenega uspeha — ljudi bi imeli vedno več, produkcija bi pa ostajala na približno isti višini. Akordi se morajo približati višini akordov drugih sličnih tovarn, kjer imajo delo bolj urejeno ter daljšo delovno tradicijo.

3. Še vedno je med nami nekaj ljudi, ki izkoriščajo cel kolektiv s tem, da se pri delu skrivajo, delajo malomarno, zamujajo, sploh hodijo v tovarno samo za to, da bi na čim lažji način odnesli svojo mesečno plačo. Ker je kolektiv vsakega delavca prostovoljno sprejel, vsak delavec in uslužbenec pa se je pri nastopu dela zavezal, da bo delal po pravilih podjetja vestno in točno, smatra delavski svet, da vsakdo, ki se delovnih pravil in delovnega reda ne drži, krši s tem delovno pogodbo ter ga bo po istem postopku in z isto pravico kot ga je sprejel, tudi — odpustil!

4. Nekateri mojstri in vodje oddelkov so se v preteklem letu premalo zavedali svojih dolžnosti in odgovornosti, ki jo imajo kot mojstri v pogledu proizvodnje v svojih oddelkih oziroma obratih. Marsikateri je z izgovorom, da ne more, da ga ne briga, da se boji zamere itd. itd., dopuščal v svojih oddelkih malomarno delo, nizko storilnost, ščitil slabega delavca. Namesto da bi bil osnovni nosilec proizvodnje v svojem oddelku, je bil včasih advokat nekaterih zabušantov, ki se skrivajo za hrbti pridnih in poštenih delavcev. Mojstri bodo v letošnjem letu dobili večje plače — zato tudi večjo odgovornost in več dela! Ker je prav zaradi premale pažnje mojstrov pri delu delavcev večkrat slab izdelek, dobiva podjetje iz inozemstva reklamacije. Škoda bi bilo, da bi še naprej pustili, da bi del

naših proizvodov inozemci brezplačno dobivali samo zato, ker je na njih večja ali manjša napaka. Tudi mojstrom je za bolj kvalitetno delo razpisana premija - nagrada, ki bo odvisna od tega ali so bile pri njihovih izdelkih reklamacije.

Tu so nekateri osnovni ukrepi. Tu so štiri vodilne naloge, ki jih je treba v letošnjem letu izvesti. Če bomo v tem uspeli vsaj do konca prvega polletja, potem je naš letošnji plan, ki je višji od lanskoletnega, zagotovljen!

Na splošno pa lahko poudarimo, da smo z dosežanim delom zadovoljni, toda ne popolnoma toliko časa, dokler ne bomo imeli tovarno, ki bo pri sedanjih gospodarskih pogojih izdelala letno na delavca 1 milijon din proizvodov!

O dopustih

Smo v času, ko bomo pričeli z letnimi dopusti ter smatram za potrebno, da razčistimo nekatere nejasnosti, kar bo vsekakor koristilo članom našega kolektiva.

Redni dopust

Zakonodajalec predvideva za vsakega delavca in uslužbenca redni plačani letni dopust, ki ne sme biti krajši od 14 dni, niti daljši od 30 dni. Za dosego te pravice pa je potrebno 11 mesecev neprekinjene zaposlitve pri istem podjetju, razen v primerih prenestitve. S tem je zakonodajalec postavil dve glavni osnovi, ostalo pa je prepustil organom upravljanja podjetja.

Kdaj je nekdo premeščen?

Premestitve v drugo podjetje so razmeroma zelo redke. Izvršijo se praviloma le takrat, kadar se prevzame od neke ustanove ali podjetja kakšnega strokovnjaka, za katerega je podjetje zainteresirano. Za prenestitev mora obstojati sporazum med strankami, v prenestitveni odločbi pa mora biti izrecno navedeno, da gre za prenestitev. Ne gre pa za prenestitev, če je nekdo prekinil delovno razmerje in se neposredno zatem zaposlil pri drugem delodajalcu. V tem primeru gre za prekinitve delovnega razmerja. Tak delavec mora ponovno biti zaposlen 11 mesecev, da si pridobi pravico do rednega plačanega letnega dopusta.

Pravico do rednega letnega dopusta imamo v času od 1. januarja tekočega leta do 31. januarja naslednjega leta. Dopust ni prenosljiv in pretekloletnega ne moremo izkoristiti v tekočem letu. Pravica do njega ugasne.

Zapažamo pa novo prakso. Delavec ali uslužbenec zaprosi za letni dopust v času, ko je v oddelku nujno potreben ter mu ga nadrejeni ne more dati. Prizadeti je pozneje molčal, a nadrejeni pozabil. Ob koncu leta postavlja zahtevo, da se mu neizkoriščen dopust plača ali pa prenese v tekoče leto in sicer samo za lepe dni. Ker prenosa ni, se mu mora neizkoriščen dopust plačati. Kdo je temu kriv? Šef oddelka ali mojster, ki bi v teku enega leta vsekakor našel čas, da delavci ali uslužbenci izkoristijo dopust.

V teku leta se najde čas za vsakogar. Ker imamo le malo takih strokovnjakov, ki bi bili tako

potrebni pri delu, da ne bi našli časa za dopust. Če pa taki strokovnjaki so, bi bil nujen primer ustavitve dela v podjetju tudi v primeru njihovega bolezenskega dopusta, prenestitve ali pa celo smrti. Torej, če delavec ali uslužbenec ne izkoristi pravice, je v prvi vrsti njegova, a v drugi tudi krivda nadrejenega. Plačanega, a neizkoriščenega dopusta ne bi smelo biti, ker dopust ni dan za boljšanje materialne plati, temveč za počitek od poklicnega dela.

Dolžnost uprave in tehničnega vodstva je, da dopuste razporedi tako, da ne bodo v škodo podjetju, da pa pri tem upošteva tudi želje delavcev.

Redni dopust bi moral biti nedeljen, kar se vidi iz druge uredbe, po kateri imamo pravico tudi do 7 dni izrednega dopusta, o čimer pa pozneje. To pa je zelo težko izvedljivo ter bo v našem podjetju verjetno uporabljena praksa, ki je temeljila na željah poedincev.

Še en negativen primer. Delavec ali uslužbenec zahteva dopust, ki se mu odobri. Odgovorni je uredil delo, našel delavca za zameno, a naslednji dan pride dopustnik na delo z izgovorom, da pada dež in da v takem primeru nima doma kaj delati. Tega ne sme biti, ker bi bila tovarna ob lepih dnevih prazna, kajti vsi bi bili radi doma pri košnji ali drugih delih.

Tablica naših letnih dopustov je naslednja:

1 do 5 let službene dobe	14 dni
5 do 10 let službene dobe	16 dni
10 do 15 let službene dobe	18 dni
15 do 25 let službene dobe	20 dni
25 do 30 let službene dobe	25 dni
nad 30 let službene dobe	28 dni

V službeno dobo se računajo vse delovne dobe dokazane s službeno dokumentacijo, delovno knjižico.

Nosilci Partizanske spomenice 1941. pa imajo pravico do 1 meseca plačanega letnega dopusta.

Novost pri letošnjih dopustih pa bo za borce NOV in nosilce delovnih odlikovanj:

borcem iz leta 1942 se dopust podaljša za 3 dni, borcem iz leta 1943 se dopust podaljša za 2 dni, borcem iz leta 1944 se dopust podaljša za 1 dan. Razumljivo je, da borcu iz leta 1943, ki je v letu 1944 prenehal biti borec iz kakršnega koli vzroka, pripada dopust samo za 1943, to je en dan.

V našem podjetju imamo nekaj odlikovancev z ordnom za delo, nekaj pa jih bo doseglo to čast v letošnjem letu.

Zanje so predvideni naslednji dodatki dopusta:

Medalja dela	1 dan
Orden dela III. Red Bratstva in enotnosti III. in red zasluge za narod III. stopnje	2 dni
Omenjeni redi II. stopnje	3 dni
Omenjeni redi I. stopnje	4 dni

S tem je dano priznanje borcem za svobodo in borcem za dvig našega gospodarstva, čeravno v majhnem merilu.

Zna pa se dogoditi, da poedinec pri seštevanju vseh treh tabel doseže pravico do več kot 30 dni dopusta. Ker je zakonska meja 30 dni, bo dotični imel le 30 dni dopusta.

Kako je z izrednimi dopusti?

Omenil sem že, da je zakonodajalec predvideval nedeljeni letni dopust ter za izredne primere predvidel še 7 dni izrednega dopusta, ki naj ga dobe v izredno nujnih primerih, kakor je smrt v ožji družini (oče, mati, sestre, brati, hči, sin), moški pri porodu svojih žena, če nimajo drugih oseb, ki bi ženi bile lahko v pomoč ali v primeru elementarnih nesreč na domu, za iskanje dokumentov za delovno dobo, za otroške doklade, za odhod k vojakom in slično.

Kaj nam prinaša novi zakon o zdravstvenem zavarovanju

V Uradnem listu FLRJ 51/54 je izšel nov zakon o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev, poleg tega v številki 55. še Uredba o izvajanju tega zakona. Material je preobširen, da bi ga mogli objaviti v celoti. Poizkušali bomo napraviti poljuden izvleček iz njega, da bomo v splošnem seznanjeni, kakšne pravice nam daje novi zakon.

Koliko znaša bolniška hranarina (24. čl.)?

Osebe, ki so zavarovane brez presledka ali pa eno leto s presledki v zadnjih dveh letih, prejema za čas nezmožnosti za delo 80% svojega rednega zaslužka za prvih 7 dni in 90% za ostale bolezenske dneve.

Osebe, ki so zavarovane manj kot 6 mesecev ali pa manj kot eno leto v zadnjih dveh letih, bodo prejemale:

60% svojega rednega zaslužka za prvih 7 dni boleznin in 70% za ostale bolezenske dneve.

Iz tega člena je razvidno, da je nekdanja bolniška hranarina znižana. Odredbodajalec je vsekakor imel v vidu primanjkljaj denarnih sredstev naših zavodov za socialno zavarovanje, po drugi strani pa bo ravno zaradi 60 do 80% odpadlo precej »bolnikov«, ki so izjavljali »če bog da zdravje, bom jutri bolan«.

Kaj pa vajenci, ponesrečenci in tuberkulozni (čl. 25)?

Vajenci, ne glede na vrsto boleznin, zavarovanci, ki so postali zaradi nesreče pri delu nesposobni,

Za take primere navadno rečemo, da imamo pravico do 3 dni izrednega dopusta, kar pa ne drži. Uredba aje pravico direktorju ali od njega pooblaščenim osebam, da odloči o upravičenosti kakor tudi o dolžini dopusta.

Dopust za nego družinskega člana

Ta dopust je prikazan v našem članku v Zakonu o zdravstvenem varstvu. Odobrava ga pristojni zdravnik. Kdo ga plača, ni jasno. Verjetno Zavod za socialno zavarovanje.

Brezplačni dopust

Istovetiti ga je z opravičenim - neplačanim izostankom. Lahko traja največ 30 dni v letu. Oseba, ki je ta rok prekoračila, se briše iz delovnega staleža. Za zopetno zaposlitev moramo obnoviti ves postopek, kakor pri prvem vstopu na delo.

Opravičeni plačani izostanki

Opravičen plačan izostanek z dela je istoveten z izrednim plačanim dopustom. Tak plačan izostanek imajo navadno funkcionarji važnih družbenih organizacij. Tudi v teh primerih je torej izredni dopust, a opravičenega plačanega izostanka ni.

Mislim, da sem s temi vrsticami v glavnem razbistril vprašanje dopustov in ugodil želji poedinih naših članov, čeravno v skopih odstavkih.

Za vsa druga pojasnila pa se bomo še nadalje zatekali v naše tajništvo in IO sindikalne podružnice.

Petkovšek Jože

bodo prejeli hranarino v višini njihovih zaslužkov od prvega dneva delanezmožnosti. Tuberkulozni, ne glede na obliko, bodo prejeli hranarino v višini polne osnove, če so bili zaposleni 6 mesecev brez presledka ali pa 75% če nimajo tega delovnega staža.

Kdo plača bolniško do 7 dni oziroma 3 dni?

Dosedaj so podjetja plačevala bolniško hranarino do 7 dni vsem zavarovancem. Člen 26. novega zakona pa določa, da podjetja plačajo hranarino do 7 dni samo zavarovancem, zavarovankam pa do 3 dni.

Zakonodajalec ni izdal nikakega tolmačenja, zakaj je v zakonu nastopila ta razlika. Dovoljujem si ga tolmačiti po svoje. Vsa podjetja so se namreč branila sprejemati žensko delovno silo, a med mnogimi in premnogimi vzroki je bil tudi ta, da delavke preveč »marodirajo«. Zato so imele posredovalnice za delo celo 2/3 od nezaposlenih žensk.

Ali je vedno nujno marodiranje (člen 27)?

Če zdravnik ugotovi, da bolnik lahko dela skrajšani delovni čas in če je to v prid zdravljenju, mu lahko to odredi. V tem primeru je podjetje dolžno da najde mesto, na katerem bo tak bolnik delal.

Kako je z zdravljenjem v bolnišnici (člen 29)?

Dosedaj so bolniki, ki so se zdravili v bolnišnici, prejeli polno plačo, kar novi zakon menja po naslednjem:

50% za zavarovance brez družine,
75% za zavarovance z enim družinskim članom,
90% za zavarovance z dvema družinskima člani,
noma,

100% z več družinskimi člani.

Zakonodajalec je torej zaščitil družino, posebno številnejšo. Kako se obračunava ta bolniška hranarina, bom pokazal z naslednjim primerom:

V bolnico je poslan zavarovanec v 8 dnevni bolezni, je samski in ima več kot 6 mesecev nepretrgane zaposlitve. Urni zaslužek znaša 40 din.

Osmi dan pripada temu zavarovancu 90% hranarina ali $40 \times 90\% = 36$ din. O tega zneska mu pripada polovica ali $\frac{36}{100} = 36$ din.

zneska mu pripada polovica ali $\frac{36 - 50\%}{100} = 18$ din.

Samski delavec, ki ima popolno oskrbo v bolnišnici, bo torej v našem primeru prejel še $18 \times 8 = 144$ din v denarju na dan.

Seveda se pri računu števila družinskih članov ne štejejo zaposleni družinski člani in člani, ki imajo pokojnino.

Kaj pa za čas brezplačnega dopusta (člen 32)?

Naša delovna zakonodaja nikjer ne omenja brezplačnega dopusta, medtem ko ta zakon predvideva, da pravice do zdravstvenega zavarovanja ugasnejo šele po izteku enega meseca izven rednega delovnega razmerja. Iz tega sledi da:

1. brezplačni dopust lahko traja največ en mesec,

2. če bi bil daljši, je smatrati to za prekinitev delovnega razmerja. Osebi na brezplačnem dopu-

stu torej pripada zdravstveno varstvo, ne pa tudi nadomestilo za plačo.

Če mu otrok zbolí (člen 33)

Nadomestilo plače gre zavarovancu največ 14 dni če je družinski član mlajši od 14 let ali največ 7 dni, če je nad 14 let star. Če bi pa mati otroka še dojila, se rok podaljša. Razumljivo pa je, da se tak dopust odobri samo v primeru, če obolelega družinskega člana nima kdo oskrbovati in če ga odobri uradni zdravnik.

Kakšne pravice imam, če sem že izven delovnega razmerja ali pa mi je delovno razmerje odpovedano (člen 36)

Zavarovanec, ki postane v 30 dneh po prenehanju zavarovanja nezmožen za delo zaradi bolezni za katero se je zdravil, ko je bil zavarovan, ima pravico do nadomestila za plačo, dokler bo nezmožen za delo zaradi te bolezni.

Kdaj nima pravice do zdravstvenega zavarovanja (čl. 37)

1. če postane nezmožen za delo zaradi posledic kaznivega dejanja, za katero je obsojen s pravno močno obsodbo sodišča,

2. če si nalašč povzroči nesposobnost za delo z namerom, da bo imel pravice po zakonu o zdravstvenem varstvu,

3. če namenoma preprečuje zdravljenje, oziroma usposobitev za delo,

4. če se brez opravičenega razloga ne odzove vabilu na določeni zdravniški, oziroma komisijški pregled. (Se nadaljuje)

Nekaj o občinskem zboru SZDL v Dol. Logatcu

Morda bo kdo nalašč prezrl ta naslov, kakor je prezrl razglas na vseh vidnih mestih našega kraja, razglas, ki je vabil vse naše delovno ljudstvo na redni letni občni zbor, oziroma na politično-gospodarski obračun. Pa pustimo take omahljivce pri miru in raje kaj več o zboru.

Tovariš predsednik lanskega odbora SZDL je podal obširen referat o delu omenjene organizacije. Navedel je nekatere slabosti odbora v začetku svojega dela, ali je to trajalo kratek čas. Izvoljeni odbor se je čutil odgovornega pred člani ter krepko prijel delo v roke.

V preteklem letu je odbor v sklopu drugih organizacij organiziral več poučnih predavanj. Dobro je bila organizirana nabiralna akcija za poplavljenca v celjskem okraju, kjer je bilo zbrano okrog 80.000.— din. Predvajan je bil zdravstveni film in zanimivo predavanje iz astronomije »Sonce in njegova družina«, spremljano s skioptičnimi slikami. Iz referata je bilo razvidno, da se je odbor res zanimal za politično in gospodarsko delo na vasi, žalostna pa je bila ugotovitev, da je bilo premalo sodelovanja članov. Tako so bila vsa predavanja in predstava slabo obiskana. Enak je primer s pobiranjem članarine.

V preteklem letu je odpadlo več članov, ki niso plačali članarine. Članstvo sestoji pretežno iz starejših ljudi, mladine je zelo malo, zelo malo je vključene v najširšo politično gospodarsko organizacijo na vasi.

Po končanem referatu je bilo treba pričeti z diskusijo o poročilu. Nastala pa je mučna tišina kljub temu, da je marsikoga težilo vprašanje ali pa je želel vprašati oziroma predlagati kak koristen predlog za organizacijo. Končno smo zaslišali glas iz ozadja. Predsednica DPM je nakazala najvažnejšo nalogo tega društva ter poudarila, da je v Logatcu nujno potrebno ustanoviti DID. Z ustanovitvijo DID bi bilo delo in skrb našim materam veliko olajšano, posebno tistim, ki so zaposlene, njihovo učinek na službenem mestu bi bil mnogo večji, če bi vedele, da je njihov otrok preskrbljen. Sedaj pa je mnogo otrok prepuščeno cesti ali pa starejši otroci varujejo svoje mlajše bratce in sestre. Živahna je bila tudi diskusija o vzgoji naše mladine, posebno šolske. Zgodilo se je celo, da je učenec osnovne šole popival v gostilni in kadil cigarete. Vprašujemo se kdo je kriv, da se vse to dogaja in kaj bi bilo potrebno storiti, da se to odpravi. Najprej moramo take slabosti odpraviti sami pri sebi ter tako pokazati mladini pošteno na mesta in pota, a ne, da jih še vabimo v slabšo družbo. Pri tem pa ne smemo misliti, da odgovarjamo samo vsak za svoje otroke. Dolžni smo in upravičeni posvariti vsakogar, če ga vidimo, da bo s takim dejanjem škodoval sebi in skupnosti.

Kakor vsaka organizacija je morala tudi SZDL izbrati nov odbor, ki bo delal v bodočem letu. Tu je bilo že težje. Slišati je bilo »dajmo nekoga iz KLI«. Nekaj navzočih tovarišev oziroma tovarišic

je povescilo glave ali se skrilo za hrbet tovariša, ki je sedel pred njim. Res je to malo čudno, da imamo v naši tovarni KLI zaposlenih približno 600 ljudi, a na občnem zboru jih je bilo največ 10. Kaj je temu vzrok? Mnogokrat smo slišali, da je na Kombinat vloženo mnogo prošelj za sprejem v službo, vendar so bile mnogim tudi ugodno rešene. S tem, da je dobil službo, ni dovolj za našega delavca, s tem še ni opravljena vsa državljanska dolžnost, oziroma dolžnost do skupnosti. Če smo pozabili biti člani najširše politične gospodarske organizacije, to je SZDL, in nam je to postranska stvar, potem nismo vredni, da zavzemamo delovno mesto v obratu, tovarni ali podobno. Tega bi se

morali zavedati v prvi vrsti tudi tisti, ki so na vodilnih mestih in pisarnah ter s tem dajati zgled našemu delovnemu človeku, ki se je komaj vključil v proizvodnjo in bi vsekakor njim sledil. Mnenja sem, da bo morala osnovna organizacija ZK v tovarni KLI poiskati način in pristopiti k svojim delavcem, jim pokazati važnost dela SZDL na vasi. Če pa bomo ostali pri tako majhnem številu članov in s tako majhnim političnim udejstvovanjem v organizaciji SZDL, bo parola »tovarne delavcem« v nasprotju z našim družbenim upravljanjem.

Osterc Roman

Opomba uredništva: odgovor podjetja na gornji članek priobčujemo pod Logaška...

Blagajna medsebojne pomoči

Prenekateremu članu našega kolektiva se večkrat pojavi primanjkljaj v »privatni« blagajni v primeru nujne potrebe. V takih primerih skačemo od prijateljev do znancev in jih nadlegujemo za nekaj tisočakov. Včasih, če imamo srečo, jih dobimo, včasih pa tudi ne.

O tem je že dalj časa razpravljaj IO naše sindikalne podružnice in sklenil za potrebe svojih članov osnovati blagajno medsebojne pomoči.

Namen blagajne je dajati članom sindikata kratkoročna posojila v omejeni višini. O načinu posojanja, vračljivih rokov itd., se snuje poseben pravilnik. Tako bo vsakdo vedel že vnaprej za pogoje, pod katerimi lahko posojilo dobi.

Osnovno glavnico blagajne, din 100.000.—, bo dalo blagajni podjetje, dopolnilna sredstva pa se bodo zbirala s članarino oziroma prispevkom 10 dinarjev mesečno.

Upamo, da bo IO sindikalne podružnice pravilnik kmalu dokončal in dal potrebna pojasnila na sestanku ali pa v našem časopisu. Želimo pa, da bi pri dokončnem sestavu pravilnika sodelovalo čim več delavcev, da bo pravilnik popolnejši.

Uvedba blagajne medsebojne pomoči je velik napredek v pomaganju našim članom v stiski in potrebi in nemajhen uspeh naše podružnice.

Petkovšek Jože

Logaška . . .

Naši »logaški« bi dali lahko naslov »Z rame na ramo« ali po domače povedano, kako se skuša prevaliti odgovornost za delo z enega na drugega, največkrat s tistega, ki mnogo govori, na tistega, ki ne zna govoriti.

V tej številki smo priobčili dopis, ki ga nam je poslal tov. Osterc iz Dol. Logatca in ki obravnava občni zbor socialistične zveze Dolnjega Logatca. Ta dopis ima v svojem drugem delu očitno tendenciozno vsebino, saj skuša prikazati naš kolektiv kot politično nedelaven, skoro bi rekel, reakcionaren. Že očitek, da je silno malo članov SZDL izmed 600 članov našega kolektiva v organizaciji Dolenji Logatec, je precej čuden, kajti pisec bi moral vedeti, da se v SZDL ne včlanjuje po sedežih podjetij, ampak vsak delavec in nameščenec v tistem kraju, kjer prebiva. Konkretno so pri nas člani v sledečih odborih SZDL: Dol. Logatec, Gor. Logatec, Hotedršica, Rovte, Zaplana itd. Delavcev iz Dol. Logatca imamo okrog 250, od teh je približno 60 članov SZDL. Aktivno jih dela ali hodi na vaše sestanke SZDL menda samo okrog 10. To je dejansko porazno število, ki meče kaj čudno luč ne na naš kolektiv in naše vodstvo, pač pa na odbor SZDL — Dol. Logatec in tudi na organizacijo ZK Dolnji Logatec!

Tovariš Osterc smatra, da bi morali biti vsi člani našega kolektiva včlanjeni v SZDL. To smatramo tudi mi, toda čudno se nam zdi, da vseh

teh naših 190 delavcev iz Dol. Logatca vse doslej niso pridobili za članstvo, kajti SZDL ni od letos ali lani, temveč vsa leta po vojni? Kdo je do predlanskim odgovarjal za te ljudi, ko nas še sploh ni bilo? Morda bi kdo rad videl, da odgovarjamo še za osem let nazaj!

Namesto da se zagovarjamo, bi vprašali samo nekaj:

Ali ve tovariš Osterc, ki je sekretar ZK v Dolenjem Logatcu, za dejstvo, da so skoro vsi sedanji nečlani že bili člani OF oziroma kasneje SZDL? Ali ve, da je vsled nerednega pobiranja članarine, ko so nekateri imeli plačati kar za dve leti ali za tri nazaj, odpadel velik procent članov?

Ali ve tovariš Osterc, da živi v Dolenjem Logatcu precej ljudi že po eno ali dve leti, pa tudi po tri, ki so se preselili od drugod, pa jih še do danes ni nihče vprašal če želijo biti člani SZDL?

Končno še nekaj nasvetov: Socialistična zveza delovnega ljudstva je tako pomembna politično-gospodarska organizacija, da mimo tega vprašanja ne moremo iti brezdušni. Mislimo pa, da je treba poudariti neko važno dejstvo, namreč to, da se moč organizacije ne meri le po številu članov in po enkrat letno za nazaj pobrani članarini, temveč po delu in aktivnosti v delu članov SZDL v najrazličnejših društvih, organizacijah itd., ki delajo v smislu programa in linije SZDL Jugoslavije. In tu je konkretno naš kolektiv v preteklem letu pre-

cej pokazal, precej naredil, tako da smo tudi z političnim delom v lanskem letu zadovoljni, kajti korak ki smo ga napravili z ozirom na stanje kakršno je bilo v letih nazaj, je zelo velik!

Drugo kar je **važno!** Prepričani smo, da ni niti enega izmed vseh 190 delavcev iz Dol. Logatca, ki doslej še niso člani SZDL, da se ne bodo včlanili če bo odbor SZDL ukrenil sledeče:

a) organiziral kampanjo za včlanitev v SZDL po samih odbornikih SZDL in po dobrih poverjenikih. Morda bi se dalo postaviti poverjenike tudi v sami tovarni?

b) odslej naprej pobiral članarino, če ne gre drugače, trimesečno, ne pa letno, kajti kljub temu, da je nizka, predstavlja za našega delavca breme, če mora plačati skupaj, medtem ko v obrokih laže plača;

c) vaše sestanke je potrebno skrbno organizirati, pri tem pa ne zadostujejo samo plakati, temveč ustna sporočila. Posebno važna pa je izbira vsebine teh sestankov, ki mora biti taka, da bodo sestanki ljudi privabili ne glede na članstvo, tem-

več v prvi vrsti na važnost in pestrost vsebine sestanka.

Naše vodstvo bi verjetno že poprej ukrepalo tudi o vprašanju SZDL v Dolenjem Logatcu. Priznati pa moramo, da vse doslej nismo bili na ta vprašanja opozorjeni niti s strani vaškega odbora SZDL niti s strani organizacije ZK Dol. Logatca. Posledica tega dejstva je bila, da se je naš vodilni kader posvečal prvenstveno sindikalnemu, kulturnemu in drugemu udejstvovanju.

Na koncu poudarjamo: lepo bi bilo, če bi odbor SZDL Dol. Logatca svoje napake priznal, zelo lepo bi bilo, če bi celica ZK Dol. Logatec v prvi vrsti te reči sama obravnavala ter v prvi vrsti vprašala, koliko so njeni člani v letu 1954 delali v vrstah SZDL — koliko odbornikov SZDL je članov dolenje-logaške Zveze komunistov? Mislimo, da so to prvenstvena vprašanja. Članek tov. Osterca, v katerem nas dolži nedelavnosti, pa je tipičen primer, kako se stvari ne rešujejo in kako ne dosegajo svojega namena, marveč delujejo prav nasprotno kakor si želimo.

Ali že veš?

— Da za en neopravičen izostanek izgubiš redni dnevni zaslužek, otroške doklade za ta dan in še en dan rednega dopusta. Za pet dni neopravičene izostanka pa izgubiš petdnevni zaslužek, pet dni dopusta in otroške doklade za 11 mesecev.

— Če si izpolnil 35 let delovne dobe, lahko vložiš prošnjo za upokožitev 6 mesecev prej, preden si izpolnil 55 let starosti.

— Da je sindikalna podružnica predložila, da se odlikovancem z delovnimi odličji in borcem NOB podaljša redni letni dopust za nekaj dni.

— Da se za pridobitev pravice do letnega dopusta računa samo čas, prebit v našem podjetju. Po dosegu staža se računajo tudi še vsa ostala delovna leta, ki so priznana s strani Komisije za priznavanje delovne dobe in so vpisana v delovno knjižico.

— Da bo komisija za priznavanje delovne dobe kmalu končala delo z zasliševanjem prič. Zaostankarji bodo morali plačati vse stroške pričam in komisiji, če bodo hoteli, da jim bo delovna doba priznana. Kdor še nima urejenih dokumentov, naj se takoj obrne na tajništvo za potrebne informacije, da ne bo prepozno.

— Da bomo v bližnji bodočnosti dobili obratnega zdravnika.

— Da je prepovedan prehod preko železniških tirov in da bodo kršitelji predlagani in izročeni Notranji upravi v kaznovanje.

— Da bolnik, ki ne upošteva zdravnikovih navodil, pa ga pri tem zaloti zdravnik, kontrola ali kdo drug, izgubi pravico do nadomestila za plačo, razen tega pa plača še do 10.000.— kazni. Isto se lahko dogodi, če ne upoštevaš navodil za delo pri stroju, če ne uporabljaš varnostnih naprav, pa se ponesrečiš.

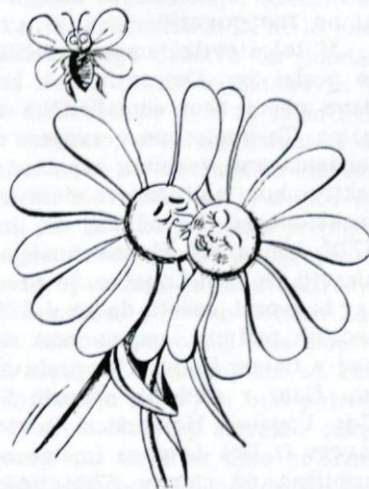
— Da brezplačni dopust lahko traja največ mesec dni. Kdor izkoristi daljšega, je brisan iz staleža delavcev podjetja in istočasno preneha tudi njegovo zavarovanje.

— Da je 20. III. bil občni zbor Krajevnega sindikalnega sveta in je več članov našega kolektiva izvoljeno v Izvršni odbor. Za predsednika je bil izvoljen tov. Verbič Leopold, za tajnika tov. Katalinič Ante, za blagajnika pa tov. Bajc Adolf. Novemu odboru KSS želimo mnogo uspeha pri delu.

— Da bo naša podružnica organizirala blagajno tovariške samopomoči, ki bo svojim članom dajala brezplačna kratkoročna posojila.

— Da je v naši menzi aboniranih 80 delavcev in uslužbencev.

POMLAD MED ROŽICAMI

On: Ali me imaš zelo rada?

Ona: Zelo, zelo!

On: No, potem lahko pokličem čebelico.

VISOK ČIN

Ste rezervni oficir?

Da, desetar!

Življenjski standard

Rodil se je v hribovski vasi naše komune kot sin očeta in matere, ki nista imela drugega kot kopico otrok in nekaj zemlje v najemu. Oče in mati sta obdelovala najeto zemljo in ddnarila sosedom in bogatejšim sorodnikom. Zvečer pa sta prinašala ostanek kruha od malice otrokom domov, da so tudi otroci včasih jedli kruh.

Živel je kakor starejši bratje in sestre. Zjutraj je vstajal, se najedel močnika, opoldne koga oplazil v prepiru pri zadnji žlici pri repi in fižolu, zvečer pa je mlajši sestri odvzel zadnji krompir v oblicah ter napol sit odšel spat. Mati je večkrat rekla, da ni dobro hoditi spat s prepolnim trebuhom, a to se je tudi redko dogodilo.

Do konca četrtega leta starosti se za obleko ni dosti menil. Od starejšega brata je tako dobil še dve dolgi srajci ter jih nosil. Srajca je imela za mater posebno ugodnost, ker ga ni bilo treba slati, če ga je na stran prijelo. V petem letu pa je dobil hlače od starejšega brata, ki so mu bile že premajhne ter postal v resnici mož.

Življenje pa se je kmalu obrnilo. Moral je v šolo in v »božjem imenu« študiral razred za razredom. Ni imel posebnih težav, kljub temu da ga k učenju ni nihče silil. Velika težava pa je bila z veroukom, ker so bili »gospod« strogi. Včasih se ni naučil molitvic, ki so bile predpisane in fant ni imel korajže v šolo. V takih dneh je našel še kakšnega pobratima svoje vrste in sta jo ucvrla s poti na gmajno ob potoku loviti rake, ki sta jih nekaj časa pekla, potem pa komaj gorke škarje pojedla. Vadila sta se v lučanju kamenja v drevo in se lepo zabavala. Bala sta se samo tega, da ju kdo ne zasači.

Pri hrani se ni preveč spremenilo. Za šolsko malico se je v jeseni brigal sam. Na sosedovem vrtu je bilo dosti vsakovrstnih jabolk in hrušk, a pozno v jeseni je klatil orehe in sadje. Starši so mu kupili tudi prve, res nove čevlje. Ti pa niso bili za šolo, temveč so bili »zakmašni« in pa za čase, ko je sneg. Reš ga je malo zeblo v noge, zato pa je fant bolj hitro tekkel v šolo in domov.

Toda ta lepa njegova otroška doba je kmalu minila. Abecednik je že poznal, dinar tudi, šteti pa daleč tako ni bilo treba v tistih časih. Ugotovil je tudi, da pozna že vse sosedove krave in vole in jim ve imena in da prihaja čas, da sledi potem starejših bratov, ki so delno pastirovali, večji pa volarili. Eden je imel celo pravo lastno »gajžlo« s šmisom. V njem je dozorel sklep, da pojde tudi on služiti za pastirja, da dobi več hrane in obleke kakor doma ter na ta način poviša svoj življenjski standard. Oče in mati sta se tega veselila, ker sta vedela, da bodo ena usta doma manj in bo več hrane za »ta male«.

Fanta so »vkordali« pri premožnejšem sosedu, in sicer za en »cagast gvant, dve srajci in dvoje gat, par obutve«, seveda s popravilom in šivanjem in za še nekaj drugih drobnih stvari. Tudi za nekaj dinarjev so se zmenili, da bo fant imel več veselja. Oče so še povedali, da je fant priden, da mora včasih še v šolo in pa k maši naj hodi.

Prišel je ravno na »sv. Janeza« po božiču, ker so se takrat »punkli« nosili samo na ta dan. Pove-

dali so mu, da bo pozimi krmil živino, kidal gnoj, sekal drva in opravljal druga domača dela. Za spanje je bilo dovolj prostora v kotu v štali. Če pa se fantu ta kot ni dopadel, je legel kar v jasli, kamor je prej privlekel deko in par praznih žakljev. V štali pa mora pastir tako ali tako spati, da lahko priveže kravo, ki bi se odvezala ali pa pazi da tele krave ne podoji. To je bil zakon za vsakega pastirja, in sicer do toplih dni, ko so se preselili v seno na štalno. Hrana je bila obilnejša, življenjski standard popravljen. Včasih je šel v šolo, da tista preklemska učiteljica, ki so ji sicer poslali kolone, ne bo toliko sitna in pa da »gospod« ne bodo kaj rekli. Umivanje ni bilo obvezno. Normalno je bilo samo v nedeljo, ko se je moral odpraviti k maši. Fant se je umil, oblekel »zakmašne« hlače čez vsakdanje, obrisal blato z edinih čevljev ter jih premazal z »biksom«, v kate-rega je nekajkrat pljunil, da je bil bolj mehak, ali pa z globinom. Posebno umivanje je bilo, ko je moral k »sv. obhajilu«. Še noge je moral oprati, sosedov fant mu je postrigel tudi lase na »balinc«, da bo pri »angelski mizi« lepši.

Poleti se je samo toliko spremenilo, da je gonil na pašo, med pašo pa pomagal pri drugih delih. Ja, pa bos je hodil po gmajni in travnikih, niti nog mu ni bilo treba prati, ker jih je prala roža. Paša je bila največje zadovoljstvo in tam je delal svoje prve življenjske načrte. Nikoli si ni bil na jasnem ali naj bi postal kralj, general, grof, mizar ali pa bi postal kar hlapec.

V teh lepih sanjah so tekla leta od »sv. Janeza do sv. Janeza«, »punkla« pa ni odnesel. Res bi najbrž postal hlapec, pa glej vruga! Vojska je prišla. Italijani so zasedli Logatec in vse vasi iz katerih se Logatec vidi. Italijane je sovražil zato, ker jih je sovražil oče in sosedje, zakaj pravzaprav, ga ni brigalo. Zašel je v družbo starejših fantov, ki so se pogovarjali o vojski in vojaki in imeli skrito »mavzerco«, s katero je fant prvič ustrelil. Odločil je, da bo vojak. Pa kaj, ko je bilo zopet toliko vojakov. Italijani, bela, plava, pisana garda in mogoče še drugi. Za ene pa je slišal, ni jih pa videl. Te so pobožni ljudje nazivali z več imeni, kakor gošarji, tolovaji in še z drugimi priimki, nekateri pa so jih imenovali kar partizane. Teh je bilo zelo malo. So strgani še bolj kakor on, lačni in vsi ušivi. »Gospod« so pa še pridigali, da je vsaka oblast od boga, razen teh tolovajev, ki so s hudičem. Tudi »Domoljub« in »Bogoljub« je včasih prečital. Celo brezversko »Domovino« je pogledal. Povsod so pisali isto. Fantu pa so se partizani zasmilili. Našel je celo »propagando«, ki je drugače pisala, pa so enkrat ali drakrat prišli partizani v njegovo vas in jo je fant kar z njimi pobrisal.

V »gmajni« je poslušal vojaška in politična predavanja in čudno se mu je zdelo, zakaj partizane »gospod« in še nekateri ljudje tako črtijo. Borec je bil dober. Obral je v borbah vse vasi logaške komune, bil je v Godoviču in na Črnem vrhu, pa še vso Primorsko je obletel s puško na rami. Tepel se je z vsemi gardami, z Italijani in Nemci in z ustaši in drugimi, za katere ni niti dobro vedel čigavi so. Lepega dne je bilo vojske konec. Rekel

je: »Tukaj nimam več opraviti, v civil jo bom pobral.« Starešine so mu rekli naj postane aktivni, on pa: »Za mene tukaj ni, če pa se bo kaj vnelo, pridem takoj nazaj.«

V civilu je zgrabil za delo. Dela pridno in včasih mu celo sodelavci rečejo, da se bo prehitro izgaral. On pa pravi, da ima veselje do dela. Govori bolj malo. Tudi v njegovo družbo se priklatijo »gospodje, gospe in gospodične« in razpravljajo o življenjskem standardu delavstva, o draginji, o slabem gospodarstvu in o drugem. Rad posluša in še katero včasih doda, nazadnje pa se zamisli in pove: »Res ni danes za nas najboljše, a še izdaleč ne tako slabo, kakor je bilo nam, pravim proletarцем pred vojno.«

Petkovšek Jože

SPECIALISTI

»Naj sinovi študirajo, da bodo pomagali človeštvu!« je dejal oče in jih poslal v šolo. Eden je postal sodnik, eden umetnik, dva pa zdravnika, velika specialista za nenavadne bolezni.

Oče je zbolel, ostal je miren in si mislil: »Moj trud ni bil zastonj, bom vsaj v dobri in večji domači oskrbi, ki je povrh vsega še zastonj, saj sta dva sinova zdravnika.«

Dolgo in zaskrbljeno sta ogledovala sinova-zdravnika očeta, potem pa sta izjavila: »Oče, slabo kaže, treba bo iti k zdravniku!«

Še teh devet . . .

I.

Spet dragim, naj se Vam predstavim, da staro še navado to ohranim, za smeh imeli boste stihe tele, samo lepo Vas prosim — brez zamere.

II.

Strogost vojaška naše fante je pobrala, v vojaško suktnjo, puško jih vkovala, slovo od njih bilo zelo boleče, oči deklet bile so vse skeleče.

III.

Vsakdo s solzami na očeh prisegal, da le za svoje bo deklet on gledal. A predno dobro se od nje gre posloviti, deklet pa hitro z drugim v valčku zavrtit.

IV.

Prav danes slišala nekako sem rohnenje, tud kletvic par debelih žuborenje, stranišča naša so se zamašila, higijeni naši službo obtežila.

V.

Za prvi nas april pretresla huda vest, da nekdo zgubil, svojo je zavest, je drugi trdil, da si mož je nogo zlomil, a to spet Janez naš Vam je zasolil.

VI.

V skladiščih naših kriza se pojavlja, ko ni nobenega »jugoslovana« le Turki — Rusi službo tam vršijo, v odnosih dobrih z nami kar živijo.

VII.

Dobiček spet smo mi delili, močno smo se razveselili. Nekateri pa potem še k »Krištof« zavili pri priči tam so »jurja« si zapili.

VIII.

Pred mesecem iz naše se pisarne je kadilo, tako, da še gasilec sumnje je budilo, a zdaj pa mož več ne kadil, zato v nervoznosti denarnico zgubi.

IX.

Zadosti je za danes čenčarij teh vsakodnevnih oslarij, za drugič spet je pesem v planu, ko oglasim se v mesecu maju.

OSA

NOVI SPODRIVAJO STARE

Janez, kam pa vlačijo te stare stroje? Nove smo dobili, pa bomo te prodali kot staro železo.

